

Gatvės pavadinimą sugrąžino po 44 metų

Parašė Leonas Kaziukonis 2012-02-16 05:52

Teksto dydis: - +

Vasario 16-osios gatvės pavadinimą, skirtą tą dieną pasirašyto Lietuvos nepriklausomybės akto atminimui, sovietinė Panevėžio valdžia panaikino 1945 metais. Gražino jį, tik įsisiūbavus Atgimimo bangai, 1989 m. vasario 13 d.

Prisimenant šį neeilinį Atgimimo metų įvykį Panevėžyje, gera proga pažvelgti kieno ir kokiomis pastangomis mūsų mieste kilo judėjimas atkurti istorinius gatvių pavadinimus.

Atgimimo laikotarpio Panevėžio miesto vykdomojo komiteto dokumentai saugomi Panevėžio apskrities archyve. Tačiau tarp jų su šio judėjimo pradžia susijusių dokumentų pavyko rasti nedaug. Aiškesnį vaizdą apie jo ištakas buvo galima susidaryti tik pasitelkus spaudoje surinktas žinias. Dar padėjo Vylius Petrušaičio asmeniniame archyve saugomos šio pobūdžio dokumentų kopijos.

1987 m. gruodžio 11 d. Panevėžyje įvyko Lietuvos kultūros fondo rėmimo grupės steigiamasis susirinkimas, kurio metu buvo pateikta įvairių pasiūlymų dėl gatvių pavadinimų pakeitimo.

Susiburti prie šio fondo pakvietė ir jo tarybos pirmininke buvo išrinkta Knygų bičiulių draugijos Panevėžyje vadovė Jerutė Vaičekauskienė.

1988 m. sausio 29 d. įvykusioje Paminklų apsaugos ir kraštotyros draugijos Panevėžio miesto skyriaus ataskaitinėje konferencijoje buvo iškelta idėjų dėl senų miesto gatvių pavadinimų gražinimo. Netrukus prie kraštotyros draugijos įsikūrė Kultūros fondo rėmimo grupė miesto istorijai rinkti ir istoriškai susiklosčiusiems gatvių pavadinimams atstatyti. Joje aktyviai dirbo kraštotyrininkai Jokūbas Atkočiūnas, Liudas Žebrauskas, istorikas Vylius Petrušaitis.

Kraštotyros draugija kalbininkų ir istorikų sekcijose aptariusi surinktą medžiagą, 1988 m. birželio 6 d. Panevėžio miesto vykdomajam komitetui parengė raštą dėl gatvių pavadinimų pakeitimo, kurį pasirašė 13 jos narių. Vykdomojo komiteto 1988 m. birželio 27 d. atsakyme kraštotyrininkams buvo pažadėta jų gautus pasiūlymus atidžiai išnagrinėti tik po 1989 m. sausio 19 d. pasibaigusio visasajunginio gyventojų surašymo, nes iki šios datos bet kokie gatvių pavadinimų pakeitimai yra uždrausti.

Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio rėmimo grupė 1988 m. rugsėjo 11 d. Panevėžio miesto stadione surengė mitingą. Jo metu iš miesto valdžios buvo pareikalauta sugrąžinti istorinius Panevėžio gatvių vardus. „Panevėžio tiesoje“ pradėti spausdinti gyventojų pasisakymai dėl gatvių pavadinimų pakeitimo.

Paskelbus Vasario 16-ąją tautine švente, Sąjūdžio miesto tarybos „Istorinės atminties“ komisija miesto valdžios pareikalavo šią šventę pasitikti iškilmingai ir sugrąžinti Vasario 16-osios pavadinimą R. Čarno gatvei, o Nepriklausomybės – Komjaunimo aikštei. Kreipimasis buvo atspausdintas 1989 m. sausio 27 d. Sąjūdžio laikraštyje „Laisvas žodis“.

Iš Panevėžio miesto vykdomojo komiteto dokumentų matyti, kad gatvių pavadinimų pakeitimo klausimą miesto valdžia pradėjo nagrinėti nuo 1988 m. rudens. Nusprendus dar išklausyti visuomenės nuomonę, parengtas sprendimo projektas buvo pateiktas svarstyti 1989 m. vasario 13 d. vykdomojo komiteto posėdyje.

Jame buvo nuspręsta gražinti šiuos gatvių vardus: R. Čarno gatvei – Vasario 16-osios, N. Gogolio – Smėlynės. TSRS 60-mečio gatvę pervardinti į Ateities gatvę, LTSR 40-mečio gatvę – į Dariaus ir Girėno gatvę, Gegužės 1-osios gatvę – į Katedros gatvę, Tarybų aikštę ir O. Sukackienės gatvę pavadinti Katedros aikšte. Dėl V. Andrijanovo gatvės pavadinimo pakeitimo į Krekenavos gatvę buvo susilaikyta.

Prieš 23 metus Panevėžyje pradėtus pirmuosius gatvių pavadinimų keitimus šiandien mena operatoriaus Jono Čergelio užfiksuoti dokumentiniai kino kadrai, Panevėžio kraštotyros muziejuje saugomos nuotraukos, sovietinių laikų gatvių lentelės.

Cituojant „AINA“, būtina nurodyti šaltinį: